



## GOSPODA MATIJE ZADNJI GOST.

TOLMINSKA LEGENDA. DR. I. PREGELJ.

**G**ospa Fina! Brez poklonov povem, da obožujem Vaš okus. Tolikrat sem imel priiko opaziti, odkar sem Vaš hvaležni gost, da ne rečem naravnost družinski član, kako čudovito razumete vladati s svojim domom, kako izbrano, prefinjeno znate urediti vse ono, kar stoprv dela mestne sobe lepe, prikupne, domače, kako znate najti srednjo pot med usiljivo modernim in sveže domačim, bodisi da opremljate naravnost iz zaloge pohištva še eno sobo ali pa da dopolnjujete že gotovo opremo s tistim čudovito finim taktom, ki veje iz ljubke domačnosti Vaše sprejemne sobe, iz jedre pisarniške Vašega cenjenega gospoda soproga ali celo iz idilično čiste intimnosti Vašega budoarja... Gospa Fina, saj nisem rekel preveč, saj me razumete! Ampak tako domovanje opisati! Ne, gospa Fina, tega ne znam. Ne morem. Kako bi? Od svoje mladosti pa do teh mojih profesorskih let nisem doživel udobnosti stanovanj in sem stoprv v Vaši hiši, gospa Fina, od bliže in dejansko videl, kaj je okus pohištva, kaj je izbranost sloga, barve, oblike, domačega cvetja in parfema. Moj vzor prijetnega domovanja je bil doslej dom tolminskih župnikov in vikarjev. Da, tolminska župnišča, gospa Fina! In če dovolite in če bi Vas ne dolgočasil, glejte, takšen dom bi Vam morda mogel vsaj približno živo orisati. Hočete li? Res? Hvala Vam, gospa Fina!

Dom tolminskih vikarjev... Eno veliko svojstvo ima. To svojstvo je duša župniške hiše. Duša, razumete! To je tisti nepozabni vonj, ki veje iz vsega, kar je stanovanje in kar je v njem. Nekako tako je s tem vonjem, kakor s kruhom. Do smrti

se človek ne preobje nobenega kruha, ampak tistega kruha vedno zopet poželi, ki mu ga je rezala rajna mati. Poželi, pravim, okusi ga redko kdo še kdaj, včasih morda srečen soprog, ki je našel v svoji družici tako bitje, ki je čudovito sorodno njegovi rajni materi in mu ga mesi z isto ljubeznijo in reže z istim veseljem. Duša, vonj tolminskih župnišč torej! To je vonj geranij, rezede, rožmarina, ljubezni in roženkravta. To je vonj čudovito slastne bele kave od šestih zjutraj do devetih. To je vonj vipavskega vina od poldne do dveh. Včasih, ob slovesnih prilikah zadehti mimgrede še opojna toplost rihenberskega pikolita, včasih, kadar je gost v hiši, trpkost stare avstrijske cigare, ki se šele tedaj prav prijetno razdiši, ko ste odprli okno. Ob nedeljah seveda prevpije vse drugo vonj cerkvenega kadila, ki so ga prinesli v hišo ljudje iz cerkve ali pa cerkovnik, ko je zadnjo minuto pred pristopom pridrl v kuhinjo po žerjavico za kadičnico. Potem pa občutite še vse drugo! Tako n. pr. svežo čistost omitih tal, jedro silo orehovega pohištva, zlasti velike raztezovalne mize, slovesno starinstvo steklene omare za knjige, iz kateče zaudarja po usnju in svetosti iz zlato-rezanih zvezkov Tomaževe Summe, Kocjančičevega Scaveja, Albana Stolza, Boštjana Brunnerja, Dom in Sveta in osmih letnikov Rimskega Katolika. Kje leži vikarju leposlovje, vedi Bog. Shakespearja je še pred nekaj dnevi bral v svoji spalnici, Danteja je podaril domačemu dijaku, Gregorčiča je posodil nekje v vasi, »bo že vrnil, kdor ga ima«. Potem je v sobi še vonj »župniške« peči, to se pravi peči, ki je nekam prav kmetska, le da je